

REDACTOR

DR. ALEXANDRU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ—JUDEȚUL ALBA DE JOSMANUSCRISELE NU SE
— INAPOIAZĂ. —

Unitatea

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 70 Lei

Pe 6 luni . . . 35 Lei

Pe 3 luni . . . 18 Lei

Numărul 1.50 Lei

Pentru inserate se plătește 4 lei de șir garmond.
La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

Lupta pentru școală

de prof. Augustin Popa.

Res sacra puer, spune înțelepciunea bătrânilor; iar pedagogul veacurilor Hristos: *lăsați copii să vină la mine*. Sufletul copilului e stăpânit în toate fibrele lui de puterea stărilor religioase, cari pentru el sunt lumi vii, fermecătoare, mai reale chiar decât lumea materiei. Elementul religios este deci în chip firesc covârșitor în educația lui, care trebuie sfințită de suflul veșniciei. Școala trebuie să fie o biserică, nu laborator de chemie psihică; dascălul un trimis cu autoritate de sus, nu un simplu simbrăș al statului.

1. De aici dreptul și datorii bisericii de-a se îngriji, alături de părinți, de creșterea tinerimii. De aceea la originea ei școala pretutindeni e o creațiune și întregire a bisericii; de aceea biserica creștină a dus și duce lupte îndârjite pentru școlile sale pretutindeni, unde au fost primejduite.

Bisericile românești din Ardeal pot fi mândre de felul cum și-au împlinit această chemare în trecut. Chiar și „Carpații“ cei cuprinși de patima statificării cu foc și sabie trebuie să recunoască, că „este o întreagă istorie glorioasă la baza școlilor confesionale... cari singure ne au păstrat neamul și credința“ (Nr. 165). Ajunge să ne gândim la tot trecutul de jertfă supraomenească al școlilor din Blaj; ori la minunatul efort din 1914 care a creat „fondul cultural“ pentru școlile primare.

Această luptă inversunată, înălțătoare și salvatoare, a dus-o biserica nu numai dintr'un naționalism vag și fără cuprins. Este, repet, o datorie firească și elementară a ei să ducă copiii la Hristos și, în consecință, susținerea școlilor a trebuit și trebuie să o considere de o chestiune principiară, în care nu poți face concesii.

Acest drept și datorie a bisericii nu s'a putut schimba de loc în 1918. Este de-o ușurătate neiertată, ori de-o reacredință revoltătoare, „Infrățirea“, care în primul din Nr. 740 afirmă, că biserica unită se opune statificării fiindcă „prin această măsură li-se reduce din privilegiile de până acum“. Dacă a munci și jertfi pentru ideal e privilegiu, biserica e mândră de el și îl apără; nu fiindcă e privilegiu, ci pentrucă e datorie.

2. Cel care înțelege rostul adânc, național și omenesc, al școlii confesionale, mai curând își va pune întrebarea dacă lupta de acum a bisericii este la înălțimea trecutului și a datoriei? Vorbim de biserica noastră în primul rând, căci cea ortodoxă, care în trecut a luptat alături de noi, azi, durere, începe a se diviza și în acest punct. Răspuns la această întrebare va trebui să dăm cu atât mai vârtos, că dela el atârână și ce avem de făcut astăzi.

Cunoaștem cu toții dezvoltarea lucrurilor după 1918. Sub guvernul Averescu s'a ivit lozincă statificării, fie și cu arme ilegale. Printr'o

simplă ordonanță s'au declarat statificați o mulțime de dascăli, iar restul a trebuit să treacă și el la stat ca să nu moară de foame. Prin amăgiri și fâgădueli păcătoase revizorii au trezit în dascăli și popor ură contra bisericii și școlilor ei. Beția unificării depline, fâgăduința de-a scăpa de orice sarcini, nu puteau rămâne fără efect în acele vremuri.

Ararocri a trecut biserica noastră prin cumpeni mai grele. Ce putea face? Să înceapă lupta pe față, intransigentă până la închiderea școlilor, contra statului, dascălilor și poporului, ori să cerce o înțelegere pacinică cu puternicii zilei?

Părerile s'au împărțit. Unii au crezut, că într'o chestie principiară ca aceasta nu te poți târgui; cu atât mai vârtos nu, că statele în pactările lor cu biserica s'au dovedit prea adesea lipsite de sinceritate. Biserica trebuie deci să urmeze calea dreaptă, lupta deschisă chiar și dacă pentru moment nu are nădejdi de biruință. Și, spuneau, o atitudine dârză și intransigentă între împrejurările date avea bune nădejdi. Când temelile statului erau încă tinere și fragile, — cum o mărturisia o scrisoare îngrijorată a ministrului Goga — un „Kulturkampf“ nu se putea începe; nici finanțele nu permiteau înlocuirea momentană a miilor de edificii confesionale cu altele de stat, iar la o jefuire ordinară statul nu se putea gândi.

Cealaltă părere a fost mai pesimistă. Nu credea în biruință față de atâția dușmani fanatizați. Includerea școlilor o considera de o primejdie națională din cele mai grele. Ca Români buni nu puteam pune statul abia încheiat în fața unui „Kulturkampf“ de-sastruos. Trebuia deci căutat un modus vivendi, care să asigure în principiu dreptul bisericii și să impace și statul. Se va câștiga astfel timp până la o calmare și limpezire a spiritelor, când biserica își va putea valida integral punctul său de vedere.

Sub povara acestor gânduri s'a încheiat faimoasa „înțelegere“ din toamna anului 1922, care în principiu menține școala confesională și împrumută confesiunii dascăli de stat.

Ar fi nedrept a face bisericii recriminări postume pentru acest pact, încheiat sub greutatea situației și cu salvarea momentană a principiului bisericesc. Atâta doar, că dascălii pe cari ni-i oferea statul, fuseseră crescuți de biserică și furați de stat în chip ilegal. Peste acest lucru, neamintit în punctele înțelegerii, pare a se fi trecut prea ușor, pe când afișarea dârză a acestei doleanțe ar fi fost un capital puternic al bisericii contra statului hrăpareț. Încolo atitudinea bisericii se întemeia pe motive grave, și bisericești și naționale.

3. Statul însă n'a fost sincer. Semi-statificarea o socotește de un punct câștigat, asupra căruia nu mai revine, cu gândul vădit de-a ajunge la o etatizare complectă. Este limpede prin urmare, că biserica nu mai poate sta și acum în credința, că în principiu nu a pierdut nimic, când de fapt e în primejdia de-a perde totul. Ori-care ar fi fost situația în 1922, azi știm, că nu mai putem trăi în zăpăceala creată

de înțelegerea pomenită. Este primejdioasă pentru biserică și pentru bunul mers al școlii. Trebuie deci începută iarăși lupta pentru școală.

Să nu creadă nimeni, că nici azi nu am avea șanșe de reușită. Poporul poate fi câștigat ușor. De sigur, nu să plătească de două ori darea pentru școală, ci să pretindă dela stat susținerea școlii confesionale, cum cere dreptatea. Să i-se arate, că aceleași sunt sarcinile de suportat la ambele tipuri de școală și de sigur nu va mai dori statificarea. Să se stăruie apoi continuu asupra importanței școlii confesionale. În *Doștat*, pe vremea alegerilor Averescane, poporul n'a voit să asculte pe candidatul guvernamental tocmai pe motiv, că acesta avea în program statificarea școlii.

Dascălii sunt azi mult mai înclinați spre biserică decât înainte cu un an doi. Au făcut destulă experiență dureroasă în slujba statului, și sunt convingși de superioritatea tipului de școală confesională. Asigurându-li-se salariul, s'ar putea ajunge cu ei ușor la înțeles, mai ales dacă s'ar găsi o nouă aranjare a raportului față de preot și-un control făcut prin oameni de specialitate.

Statul încă va trebui să înțeleagă, că menținerea școlii confesionale e un interes național, care merită să te gândești puțin la învingerea micilor greutăți ce se pun în cale. Dacă un pedagog de talia lui *Foerster* spune: „eu pe temeiul tuturor observațiilor mele de viață, al experiențelor mele pedagogice și al convingerilor mele personale, sunt cel mai necondiționat luptător al școlii confesionale creștine. E un refren ce mereu se repetă al cărții mele „Școală și caracter“, că școala are nevoie de bază religioasă nu ca o concesie către biserică, ci ca o trebuință inexorabilă a problemelor sale intelectuale, moral-pedagogice și disciplinare“ (Fr. W. Foerster, *Christentum und Pädagogik*, München 1920, p. 15), vor trebui să revină la alte sentimente și îndrumătorii învățământului nostru. Dacă *Belgia* și *Olanda* după lungi experiențe s'au reîntors la școala confesională, pilda lor nu poate rămânea fără efect la bărbații noștri de stat. În *Anglia cele 50% de catolici* se simt neîndreptățiți, că statul nu face pe seama școlilor catolice și edificii, cași pentru ale sale și cercurile conducătoare recunosc nedreptatea și sunt hotărâți să o îndrepteze (Vezi editorialul din „*Univers*“ din 27 April).

Vom folosi toate mijloacele ca să convingem pe cei dela conducere: presă, capacitări, parlament, adunări. Vom căuta să facem front unic cu biserica ortodoxă. La viitoarele alegeri vom cere partidelor să-și spună limpede ținuta în acest punct și vom ști cum să le primim. Și dacă nimic nu va folosi, va trebui să recurgem și la mijlocul ultim, vom închide școlile, lăsând statului toată răspunderea pentru urmări.

Decât un echivoc, mai bine lupta dreaptă. Mai curând ori mai târziu vom birui, căci adevărul totdeauna învinge!

Pentru chemările preoțești.

— Scrisoarea Sfântului Părinte către Card. Pompili, vicarul Romei.

Venerabile al Nostru Frate, ... Dureros lucru este, — și alături de noi îl deplâng cei mai mulți Episcopi, — că sunt așa de puțini aceia, cari se silesc spre slujba preoțească; ca urmare în diferitele dieceze ale Italiei parohii destul de multe tânjesc în lipsa unui păstor sufletesc local. Nu-i de ce să mai insistăm aici asupra cauzelor acestei stări de lucruri. Inaintașii Noștri au arătat nu odată remediile cari păreau mai oportune. Dar răul acesta mare peste măsură nu-l poate vindeca deplin și congruent decât singur Acela care cu prețiosul său sânge a răscumpărat sufletele și pentru călăuzirea lor la fericirea veșnică a făcut Biserica moștenitoare a misiunii Sale. El, când a învățat pe ai săi cu ce vorbe să se roage Părintelui din ceruri, se pare că nimic mai mult n'a legat de suflet ucenicilor, și tuturor oamenilor, decât să ceară belșug de muncitori sacri: Rugați dar pe Domnul secerișului să trimită secerători în țarina sa. Trebuie deci să rugăm cu stăruință pe Dumnezeu cel preabun. Și pentruca sfânta Cetate, al cărui păstor propriu este însuși Vicarul lui Isus Hristos, pildă să fie în acest lucru celorlalte dieceze, voința Noastră este, Venerabile Frate, că într-o anumită zi a lunii Iunie, care va rămânea apoi de acum în fiecare an cu această destinație, în toate bisericile Romei să se facă rugăciuni publice spre a dobândi dela Preasfânta Inima lui Isus, marea iubitoare a sufletelor, grația chemării sfinte pentru cât mai mulți cu putință. Credem, că pilda aceasta o vor imita toți Episcopii, ai Italiei mai ales, statorind în propriile diecese aceeaș procedură, pe care Roma o va afla cu cale; nu credem numai, ci suntem chiar siguri de acest lucru, fiindcă ei toți sunt așa de strâns uniți cu Noi și sunt aprinși de acelaș zel al mântuirii sufletelor, încât nu poate încăpea nici o îndoială, că mergând în frunte Tu, Ven. Frate, se vor grăbi cu toții să împlinească această dorință a Noastră. Și ca toate acestea să fie încununat de bun sfârșit, făgă-

duit, altfel, de D. Hristos prin însuși îndemnul la rugăciune, făcă și binecuvântarea apostolică pe care cu toată dragostea în Domnul și-o împărtășim Ție, Ven. Frate, și întreg clerului și poporului Roman, ca cheazăie a bunăvoinții Noastre părintești. Dat în Roma la S. Petru, în 7 Iunie, serbătoreea preasfintei Inimi a lui Isus, anul 1923, al pontificatului Nostru al doilea. Pius PP. XI."

Așa glăsuște cel mai nou document al îngrijorării și sollicitudinei ce are pentru lipsurile bisericii urmașul stului Petru. Răul fiind general, este sigur că glasul Lui va fi ascultat și în curând o cruciată puternică de rugăciuni, în toate părțile lumii, va asalta tronul milostivilor pentru a dobândi preoți buni în via Domnului. Vom rămânea noi și de astădată nemiscați? Nu putem crede. Este doar așa de simplu mijlocul recomandat, de însuși D. Hristos întâi și acum de locuitorul Lui: rugăciunea, nu numai particulară, ci și publică.

Să ne unim deci cu întreagă lumea catolică, să cerem dela Domnul secerișului lucrători în holda sa. „Cereți și vi se va da“.

Vizitația canonică a Episcopului Gherlei.

Abia la o lună după vizitația din Mai, neobositul Arhiepiscop al Gherlei a plecat în 16 Iunie la un nou drum de apostolie, în Sălaj, însoțit de canonicul Dr. Victor Bojor, prof. Dr. George Bob și 5 clerici din Seminar. Poporul și conducătorii își dau toată silința să facă și din acest drum o adevărată cale triumfală, acărei amintire să rămână.

Încă la granița județului P. S. Sa a fost întâmpinat de Prefectul Dr. I. A. Domșa și subprefectul Dr. I. Pop. O primire grandioasă în gara Zălau, deși Episcopul este numai în trecere. La gară tot orașul gătit de sărbătoare, cu porți triumfale, corui, vorbiri, flori și în-suflețire fără margini.

Primul punct de popas e frunța comună comună Aghireș, unde poporul, în frunte cu parohul și primpretorele, cu dor așteaptă marea sărbătoare: sfințirea bisericii fixată pe 17 Iunie.

A și fost un praznic, care a răsplătit pe credincioși pentru truda depusă la clădirea bisericii din 1904 și la frumoasa ei renovare; răsplătit și pe Păr. A. Petruca pentru muncă lui de 20 ani. Popor nenumărat din satele vecine, intelectualii din Zălau, corul școlii normale, cuvântarea arhiepiscopului au înălțat slava zilei și au întărit credința în inimi. Recepțiile vizitele făcute de P. S. Sa la credincioși, banchetul cu toastele însuflețite au legat și mult pe păstor de turma sa.

Nici filia *Fetindia* n'a fost uitată, spre marea mângăere a credincioșilor, cărora arhiepiscopul le-a vorbit, i-a stropit cu apă sfințită și a ținut să cerceteze și pe un greu bolnav ce se afla în comună.

Încă nu plecase Arhiepiscopul de aici și două cărăi i-au adus într-o întâmpinare tineretul din *Căpățul-românesc*, sediul protopopesc al Parohiei, unde satul întreg este înflorit și împodobit cu țesături și covoare măestre. Fericitul păr. protopop Grațian Flonta salută pe Arhiepiscopul în comuna, în care de 150 de ani, dela Grigorie Maior, Arhiepiscopul român n'a mai umblat. Zelul poporului pentru biserică e atât de mare încât la predica din ziua următoare P. S. Sa ține să laude atât poporul, cât și pe păstorul sufletesc, pe care îl distinge cu înaltul titlu de: arhidiacon onorar, pentru munca neodihnită de aproape 40 ani, în via Domnului.

Călăreți veniți din *Căpățul-unguresc* însoțesc pe Episcop spre acest sat, unde nu numai Români, ci și Ungurii l-au primit cu în-suflețire. S'a ținut și aici slujba obișnuită în biserică, și predică. Încă în seara aceleiași zile se face intrarea în *Crasna*. Sf. Liturghie n'a ținut în prea micuța noastră biserică, dela o margine a comunei, ci într'un pavilion anume gătit în mijlocul piațului, într-o zi de târg săptămânal, 19 Iunie. A fost o liturghie arhiepiscopescă în toată splendoarea ei, care a pus în admirație și pe număroșii streini veniți anume să vadă o slujbă românească, lucru la care până acum nu se gândiseră. Au urmat și aici recepții, vizite, la credincioși și streini, apoi un banchet animat.

Cât dar și cât folos în trei zile scurte!

Corasp.

Foiața „Unirii“

Cingătoarea de casne

a lui Petru-Pavel Aaron*).

Suntem în pridvoarele boltite ale unei școli. Se încheie anul și îndărătul fiecărei uși de clasă din șirul acesta lung se desfășoară, după o tactică isteată, câte un examen. Trecem însă pe dinaintea lor, fără ca până la noi să pătrundă vre-un șvon. Totul e liniște și singurătate. Te-ai crede într'un muzeu părăsit. Din loc în loc peretele se deschide și o scară cu treptele late de gorun, șubreze de miile de pași cari au suit pe ele într-o sută-cincizeci de ani, se răsucesc spre alte caturi. Printre acele mii de pași tineri erau atâția pentru cari scara a dus mai sus, în cerul de unde ne privighcează călăuzele și mucenicii culturii noastre. În fundul pridvorului, când ne întorcem, în loc de canatul aspru al unei porți cu zăvoare de fier, tremură o perdea de pomi, iar, prin ochiurile ei, valea dulce a Târnavelor, într'un cer de albastru și de cicoare. Suntem în orașul-școală și în școala-grădină a Blajului. De mult, și nu prea de mult, în timpuri

pentru noi de șerbie și de întuneric, a trăit aici un Vlădică. Se așezase într'un scaun afurisit de unul nu mai mic decât Inochentie Klein, și după ce glasul de Înainte-Mergător al acestuia putuse fi înfășit îndepărtat, dacă nu și înăbușit. El mai răsuna încă, netemător, din surghiunul lui roman, de pe pământul sfânt al strămoșilor. Glasul acela trezea suflete și zămislea gânduri mari.

Vlădică se chema Petru-Pavel Aaron și, odată cu mitra ierarhică pe tâmpile, și-a strâns și carnea în cingătoarea de casne a datinelor călugărești medievale. El înțelesese, că fără așezăminte unde să se lumineze mintea și inima Românului, poporul, peste care fusese uns păstor de oameni, la nimic nu putea să ajungă. Dar poporul era sărman, iar mijloace niciari. Și atunci Vlădică s'a încins în brăul bătut în cue, în ciliciul durerii. Din cuele și durerea aceea au ieșit școlile Blajului.

Ciliciul se găsește undeva, într'un tron de amintiri, al reședinței metropolitane unite. Dar de câte ori am vrut să-l vedem, ceva s'a pus împotriva.

Treceam prin piața uriașă, pe care numai umbra a două secole de luptă o poate umple. Casele care o închid într'un pătrat desăvârșit sunt toate însemnate de un mare nume. Fără să amintim de cei mai de demult, colo a stat Cipariu, aici a murit Bunea, sus, mai la o parte, a trăit Moldovănuț. Deacurmezișul locului sau pe pietrele rari de pardoseală ale marginii, se

înșiră fete sprintene, cu cărți la subțioară și șepci trase ștrengărește pe urechi, unde părul se ascunde în anii școlii ca ramurile ferme-cate ale magnoliei dintr'o grădină, în îmbrăcăminte iernii. Pe alte părți se strecoară teologii în hainele lor lungi negre, sau cantorii în stras ardelenești, cari tocmai au deprins un cântec la catedrală, sau liceenii neasâmpărați. Sunt sute și sunt mii. Ești amețit de atâta tinerețe.

Biblioteca e încărcată de rânduri, rânduri de dulapuri sau de rafturi tot altminteri ticluite și chivernisite. Uite polițele aspre dintr'un perete, îndoite supt toată literatura noastră lumească mai bună; sau bibliotecile cu uși de lemn vopsit castaniu, cu tot izvorul de înțelepciune al unui lacom de cărți ca Cipariu; stelajul cu lucrări moderne al lui Bunea; dulapurile cu locul sticlei de geam, împletit cu sârmă și în ale căror broaște cheia sună vechiu și puternic, pline de revărsarea de volume adânci ale călugărilor; bucoavnele lui Coressi dela o mie cinci sute șazeci și ceva; manuscrisele fără preț. Orice canonic își sfârșește zilele aici lasă cărțile lui bibliotecii. Ei trăiesc mereu acolo, unui în fața altuia, cu ce aveau mai scump, și trăiesc mai ales pentru noi, în cetatea aceasta a morții fără moarte.

În cutare muzeu sunt săli cu colecții de științe naturale. Dar în fața vitrinelor cu roșdai și de ierbare ciudate. Florile amintite de poezia populară din Ardeal, sunt strânse în exemplare frumoase pe foi, unde supt numele

* Credem, că facem un serviciu cetitorilor noștri reproducând din „Ideea Europeană“ No. 121 șirele măiestre ale dlui E. Bucuța, care a înțeles atât de bine sufletul Blajului și durerile lui de azi,

Premiu pentru teologi. Sub acest titlu cetim în „Libertatea” din 21 Iunie următoarele:

„Ofer 2000 (două mii) lei premiu celei mai bune lucrări teologice, care va găsi o deslegare mai grabnică și clară, pentru unirea bisericii de răsărit cu marea biserică națională Engleză, — propunere făcută nouă deja de peste 20 ani de acea biserică...”

Lucrarea va fi apreciată de Preasfințitul Episcop de Râmnic-Noul Severin D. D. Vartolomeiu, care va decerne și premiul. Prot. Sach. N. Porumb Craiova.

Nici mai mult, nici mai puțin, decât un episcop va decerne premiul celui vrednic teolog ortodox care va arăta bisericii naționale și dominante dela noi drumul spre malurile mântuitoare ale Albionului. În aceeași vreme pe noi uniții vreau să ne convingă cu orice preț, că numai la ei este adevăr și viață. Minunată biserică și ciudați apostoli!

jubileul școlii gr.-cat. de ucenici din Blaj.

Măine, 1 Iulie, Blajul va avea o serbare pe cât de modestă la aparență, pe atât de însemnată în realitate. Cea mai mică și mai tânără din școlile sale: școala ucenicilor de meserii împlineste 25 ani de viață. Cifrele și numele din cari, ca mâine, vrednicul director al ei d. prof. Vater Suci, va închiega icoana unui sfert de veac de muncă vor grăi multe pentru cei ce au urechi de auzit. Vor dovedi încă odată că Blajul are tot dreptul să fie mândru pe întreg trecutul său, până în zilele de-acum.

Intemeierea acestei școale este o vie dovadă, că Blajul a înțeles mai curând și mai adânc decât alții, — nu știu care centru de-al nostru poate arăta o școală similară cu trecut așa de frumos! — nevoile și durerile neamului. După ce i-a prescut o pleiadă de intelectuali, s'a gândit dinadins la *crearea unei pături de mijloc*, românească, destoinică și luminată, fără de care organismul neamului va fi totdeauna bolnav. Aceasta a fost gândul lui Inochentie mucenicul,

grav latinesc întâlnești versurile săltărețe ale celei poezii. Dăm câteva la întâmplare.

Calapăr = *Tanacetum Balsamita L.*

Frunzișoară calapăr
De-o lună mă cere-un văr.

Cânepă = *Cannabis sativa L.*

Bade, pentru dumneata
Mă țopesc ca cânepa.

Măgheran = *Origanum Majorana*

Măgheran dela vultoare,
Nu ești bade rupt din soare.

Iorgovan = *Syringa vulgaris.*

Franză verde iorgovan
Am un bade Belințan.

Colie = *Stipa pennata.*

Să-ți faci ie de colie
Să-mi fi dragă numai mie.

Iar printre turturele și vulturi împăiați stă sub geam țeasta celui mai mare poet maghiar. Petofi căzuse în bătălia dela Sighișoara. Un medic prieten i-a tăiat capul și l-a ascuns sub haină. Apoi l-a pregătit și l-a ținut pe masă lui de scris, fără să vrea să mărturisească cuiva al cui e. Il am înflorat în mână și ochii lui de os mă privesc liniștit. Fruntea cu luciul ei înghețat nu mai adăposteste gândul, și nici un cuib cu o mie de privighetori îndrăgostite n'a răsunat de cântări mai aprinse decât ea.

când a adus aici meseriași din diferite părți, aceasta era dorința lui Vancea, când a făcut primele încercări pentru deschiderea unei școale de ucenici, dor înfăptuit apoi sub urmașul lui la 1 Martie 1898. Acelaș gând a însuflețit zelul canonicului Bunea în stăruințele lui pentru deschiderea școlii și a îndemnat la jertfă pe profesorii rău plătiți și supraîncarcați cu lucru. Și cine nu cunoaște admirabilele rezultate atinse de „Reuniunea meseriașilor din Blaj” sub mâna viguroasă și stăruința fără pereche a regretatului Gavril Precup?

Dar și din alt motiv ne este scumpă nouă această umilă școală. Ea este un crâmpciu din zbuciumul desperat după viață românească pe care l-a dus Blajul dela întemeietorul său până azi; în istoria ei scurtă se oglindește admirabil spiritul de jertfă nespūsă, din care a trebuit să se închege fiecare cărămidă a instituțiilor noastre.

S'a deschis și aceasta în butul atotputericiei ungurești. Doi ani de zile a fost hartă continuă cu autoritățile de stat. Până și dela ministru a venit ordin de închidere. Dar Consistorul din Blaj nu s'a dat bătut. În aceeași vreme cei dintâi dascăli, profesori la celelalte școale (Silvestru Nestor, care mai apoi o conduce ca director 21 ani, Octavian Bonfiniu, Aron Deac, Ioan Fodor, Ioan F. Negruțiu, † Dr. Ioan Ratiu, Valeriu Suci actualul director, Dr. Vasile Suci Mitropolitul de azi, Alexiu Viciu, Aurel C. Domșa și † Gavril Precup) *propun gratuit*, în două sale ale liceului de băieți, studii cari uncori nu erau de loc în specialitatea lor. (Mitropolitul de azi a propus școala industrială).

Structura școlii a trecut de atunci prin schimbări și îmbunătățiri, până a ajuns să-și aibă propriul ei învățător în persoana dlui Valer Iozon, care a turnat în ea un nou suflu de viață. Dar toată înaintarea ei se compune din un șir de jertfe morale și materiale continue. Nu numai Consistorul care ca susținător, a avut partea leului în suportarea greutăților, nu numai profesorii, ci toată suflarea din Blaj a contribuit după puteri la susținerea ei. Vlădicul Mihaly, Ioan Micu Moldovanu, Ioan F. Negruțiu, Aurel C. Domșa, Reuniunea femeilor,

Acestea și altele sunt piedecile care se ridică pe drumurile ciliciului. El poate nici nu trebuie văzut.

Pentru că cingătoarea aceea de casne strânge astăzi mai dureros decât odinioară toată această citorie de lumină. O simți pretutindeni: înaintea unui zid care crapă și nu poate fi dres; a unui învățător, ferindu-și lipsa prin curțile înflorite; a atâtor trebuințe sau așteptări, cu neputință de implinit. Moșiile Blajului, micile ogoare ținute cu sânge și lucrate cu iubire, au trecut sub cuțitul legii de improprietărire. Veniturile lor, care rodeau școlile, nu mai sunt. Ciliciul de răbdare al lui Petru-Pavel Aaron s'a încheiat iară, dar acum peste mijlocul chiar al Blajului vechiu. Subt el se stăfidește și se încovoie cel mai mândru așezământ de școli al neamului nostru.

Emanoil Bucuța.

ECZEMA boalele de piele, coșurile se vindecă sigur cu

POMADA CADOL

Găsiți la farmacia și drogerii sau contra mandat poștal de lei 25 dela

FARMACIA VOREL, Piatra-N

Cereți gratuit prospectul: Cum se vindecă eczema.

Cereți pretutindenea „UNIREA”.

„Patria”, Reuniunea meseriașilor, „Unirea”, Tipografia seminarială, ș. a. sunt o mică galerie de binefăcători, cari au dat bani și haine și cărți celor mai oropsiți dintre școlari: ucenicilor de meserii.

Numai așa se explică avântul pe care l-a luat școala, care dela 40 elevi din anul prim a ajuns azi la 165, crescând în total 692 de elevi, — și dela un buget începător de 135 fl. la un buget de 51848 Lei.

Astăzi, de sigur, contribuie și statul la susținerea ei, deși nu în măsură îndestulitoare. Ea este totuș o mândrie exclusivă a acelor cari sufletul și l-au pus pentru viața ei, pe care să o facă Dumnezeu lungă și înfloritoare.

Revistă bisericească.

Circularul Ordinariatului arhidiecezan Nr. 2638 publică concurs pentru primirea la Teologie pe ziua de 15 August n. Se vor primi clerici nu numai pentru Seminarul arhiepiscopesc, ci câțiva pentru Roma, Paris, Strasbourg. Condițiile de primire sunt: 1. Certificat de botez, dela preot, din care să se vadă că tânărul e de religia unită; 2. Certificat de maturitate și 3. Certificat de purtare dela paroh. Rugărilor trebuie înaintate Consistorului Arhiepiscopesc până la 14 August 1923, ora 9 dim. Candidații vor avea să se prezinte Rectoratului Seminarial la ora 3 după amiază din 14 August, având să fie vizitați de medicul Seminarului. Rugărilor candidaților, cari lipsesc dela vizita medicală, nu vor fi luate în considerare. Părinții celor primiți la Teologie, vor avea să dea o declarație în sensul, că vor restitui toate cheltuielile avute cu întreținerea fiilor lor în cazul că numiții, din vina lor, nu s'ar preoți și nu ar intra în serviciul arhidiecezei române unite de Alba Iulia și Făgăraș.

Conciliul din Vatican întrerupt la 1870 e vorba să se redeschidă la toamnă. O hotărâre definitivă încă nu s'a luat. Totuș cercurile din Roma se preocupă de pe acum de organizarea materială a acestei imponente adunări, la care vor fi chemați peste 2000 episcopi, însoțit fiecare de un consultor teologic și un secretar. Ajute Dumnezeu!

Un nou concordat cu S. Scaun pregătește Sârbia. Guvernul a invitat la Belgrad pe Arhiepiscopii catolici din Zagreb, Lioubliana și episcopul din Diacov, pentru fixarea proiectului care va fi propus Vaticanului. — Fericiți noi, cari suntem așa de tari, înlăuntru și înafară, încât putem bătători alte căi decât acele pe cari alte neamuri găsesc cu cale să se ferească!

Sinodul eparhial din Arad a discutat, între altele, și chestiunea școalei confessionale. A hotărât să lupte din răputeri pentru menținerea ei. Biserica nu are dreptul să renunțe la această fică a sa, pe care Dumnezeu a legat-o de ea și în consecință oamenii nu le pot despărți.

Săptămâna scriitorilor catolici din Franța a intrat la Paris, din 28 Mai la 3 Iunie, lamura purtătorilor de condeiu francezi și un număr impunător de prietini de idei. Episcopi, oratori, gazetari, profesori universitari, membrii de academie, romancieri și poeți de renume mondial s'au sfătuit asupra metodelor și tacticii ce vor urma în lupta contra laicismului, pentru reîncreștinarea tot mai adâncă a țării. S'au fixat directive pentru atitudinea scriitorului catolic față de public, pentru felul cum să se scrie romanele, tractate și broșuri, conferințe, pentru campanii concentrice ale presei, pentru cinematograf ș. a. — Fără îndoială Franța trăiește o primăvară religioasă.

Știri mărunte.

Personale. Preasfințitul Lugoșului Dr. *Alexandru Nicolescu* a cercetat în 26 Iunie pe Păr. Mitropolit Vasile, cu care a avut o confătuire.

— M. Sa Regele a conferit distinsului scriitor și profesor la liceul de fete din Blaj d. *Alexandru Lupeanu-Melin* înalta decorație „Bene Merenti” cl. II. ca răsplătă pentru spornica lui activitate de luminare extra-școlară. Il felicităm din toată inima.

— În ședința consistorială din 26 Iunie profesorii suplenți ai liceului nostru de băieți dd. *Eugen Bucur* și *Nicolae Țarina* au fost numiți profesori titulari.

— Păr. *Vasile Mărginean* din Biia a trecut cu succes examenul de specialitate pentru profesorii de religie, în 27 și 28 Iunie.

— **Duminecă** în 24 Iunie I. P. S. Sa Păr. Mitropolit a hirotonit întru preoți pe dnii: *Ioan Maior*, *George Bârlea*, *Teodor Căndea* și *George Furcovan*, cărora Vineri în 22 le conferise ordul diaconatului.

— **Preaven.** Consistor Arhiepiscopesc în ședința din 26 Iunie a numit pe On. *Ioan Maior* de preot II. la București, detașat interimal la Boian (Bucovina); pe On. *Ioan Filip* adm. parohial al Nucetului (prot. Cichindeal), iar pe On. *Eugen Iotoian* de adm. parohial la Micăști (prot. Alba-Iulia).

Logodna prințesei Ileana. Gazetele din Belgrad și din Bulgaria anunță logodna regelui Boris al Bulgariei cu A. S. R. prințesa Ileana a României. Logodna nu s'ar publica din cauza turburărilor din Bulgaria. — **Până** acum vestea nu s'a confirmat oficial, dar nici nu s'a desmințit.

Noul regim al grâului. Ministerul industriei și comerțului a dat de curând următoarea decizie, aprobată de Consiliul de miniștri, pentru reglementarea regimului grâului în întreaga țară: Se fixează în interesul hranei populației (?) și a intensificării culturii grâului, în preț maximal de 45.000 Lei vagonul de 10.000 kgr. grâu, loco gara producător, sau gara mai apropiată. Acest preț se înțelege pentru grâul de 75 kgr. greutate la hectolitru și 5 la sută corpuri străine. Secara până la 5 la sută nu se socotește ca corp străin, plusul peste acest procent se va socoti, conform usului, 2 corpi secară drept un corp străin. Comerțul grâului în tot cuprinsul țării va fi complet liber. Exportul va fi prohibit și anul acesta.

Locale. Măine, Dumineca a cincea după Rusalii, va predica în catedrală Reverendul *Victor Pop*, vicerectorul seminarului teologic; iar Sâmbătă, Nașterea sf. Ioan Botezătorul păr. canonic *Jacob Popa*.

— **Scoalele Blajului** au încheiat un nou an de muncă: în 23 Iunie liceul de fete, în 24 cel de băieți și școala normală. Serbările de încheiere au scos la lumină adevărul, asupra cărora va trebui să mai revenim.

— **Școala gr. cat. a ucenicilor** de meserii va prăznuși mâine, 1 Iulie, al 25-lea an de viață. Dimineața se va oficia o s. Liturghie în biserica catedrală, după care va urma examenul de sfârșit de an. La orele 4 p. m., școala va da un festival în sala de gimnastică. La serbări vor lua parte reprezentanții ai tuturor instituțiilor din Blaj, un delegat al camerei de comerț din Cluj și toți cari se interesează de această școală.

— **O frumoasă excursiune școlară** a făcut o grupă de 30 eleve ale liceului de fete, cu 5 profesori. Plecând din Blaj la 17 Iunie au vizitat: Aradul, Timișoara, Băile Herculane, Adakaleh, Turnu Severin, Craiova, Pitești și Curtea de Argeș. Pretutindeni au avut primiri frumoase, în deosebi la Craiova și Pitești.

— Un grup de 24 elevi și 5 profesori ai școlii normale de învățători din Timișoara a vizitat, în 25 și 26 Iunie, Blajul și institutele sale. Au fost primiți cu obișnuita dragoste blăjană. În toastul însuflețit dela banchet d. director *Andrei Popovici*, fost președinte al Românilor subjugăți din Valea Timocului și osândit, pe vremuri, la moarte din partea Sârbilor, pentru îndârjita luptă națională ce o purta, a avut accente calde pentru slava Blajului, relevând în special rolul lui de azi în unificarea sufletească atât de necesară. „Sunt fericit — a spus D.-Sa, — că am văzut Blajul, care nu e numai un centru național și cultural, ci și izvorul de înțelegere și împăcare a sufletelor românești de pretutindeni.

— **Trupa de propagandă a teatrului național din Cluj** a jucat la noi în 24 Iunie „Extremul” cu succes deplin. Piesa însăși este o comedie de-un comic irezistibil și totdeauna actuală într'un oraș de școală. Totuși singură n'ar fi ajuns să umplă cu public încăpătoarea sală de gimnastică a liceului, fiindcă se mai jucase în Blaj de repeșite ori, — deși nu în localizarea măiastră a dlui P. Gusti. — Era însă numele artiștilor, care a atras lumea în număr așa de frumos la reprezentație. Și cu toată oboseala unui lung turneu ce-l făcuseră, artiștii au fost la înălțime. Au creat din directorul urzuz (d. M. Ștefănescu) din profesorul pedant (d. Stănescu-Papa) și școlarul certat cu latina (d. Mihailescu-Brăila) adevărate tipuri cari nu se uită; iar dna Jana Popovici, ca fata profesurului, a înseninat întreg jocul cu vioiciunea exuberantă de strengăriță.

Convocare. Despărțământul Teiuș al Astei își va ține adunarea cercuală în Teiuș la 7 Iulie 1923 d. a. la 2 ore. În program pe lângă punctele obișnuite este și alegerea comitetului cercual, apoi conferințe ținute de dl Ioan Neagoe, conferențiarul Astei, și de un membru. Comitetul despărțământului invită la adunare pe toți membrii și pe toți cari doresc înaintarea culturală a poporului.

Inovațiuni la poste. La direcția generală a postelor și telegrafelor se studiază modalitățile de aplicare a *tele-autografului*, un aparat ingenios și simplu totodată, care reproduce întocmai scrisul și semnatura expeditorului. Fiecare telegramă va fi atunci un document autentic și original. — O altă inovație se studiază în vederea cruțării de timp și economiei de funcționari. Se va introduce un sistem de aparate foarte simple, pentru stampilarea scrisorilor. Aparatul se va da cu chirie estină tuturor băncilor, societăților și birourilor cu corespondență mai mare, a căror scrisori nu vor mai trebui stampilate în postă. La sfârșitul lunii un împiegat al postei va trece la acel aparat și va însusa suma ce o va indica în mod automatic contorul aparatului. Frauda e exclusă; invenția se bazează pe același principiu ca și numărătorul dela mașinile rotative.

Bani de metal. „Monitorul oficial” publică legea care autorizează ministerul de finanțe să înlocuiască moneda de hârtie de 1, 2 și 5 Lei prin monedă metalică pentru o valoare totală de 600 milioane Lei.

Cum ne curățim sângele și ne întărim trupul

Broșura interesantă și instructivă, care nu trebuie să lipsească din nici o casă, cereți-o gratuit contra 1 leu în mărci postale pentru port. Adresați Farmacia VOREL din Piatra-

Transpirația Mâinilor

Mirosul Picioarelor, etc.

dispare întrebuintând lichidul S. A. S. De vânzare la Farmacii și Droguerii sau contra mandat postal de lei 20, vi-se trimite de către Farmacia VOREL, Piatra-N.

Stropitoare de vii și părți constructivoare de metoda

„Austrie și Wermoral”

se găsesc la

FRĂȚII PAULINI

Fabrică de articole de aramă în AIUD.

Se prăcește: Inzestrarea, aranjarea și repararea fabricelor de spirt și de chimicale

Fabricăm Gazane de fier rachi

căldări de spălat, văpsit și de tăbăcărie

În condițiunile cele mai favorabile.

(16) 39-52

Cum ne vindecăm de Reumatism și Gut

Broșura interesantă și instructivă. Se trimite mărci postale de gratuit contra 1 leu, pentru port. Adresați:

Farmacia VOREL, Piatra-

Durerea de cap Migrena Nevralgia

Dureri reumatice etc. vindecă și liniștesc la moment tabletele KALMA, pachetul lei 4, la droguerii și farmaci. Se trimite contra mandat lei 40 franco 10 pachete Kalma. Adresați:

FARMACIA VOREL, Piatra-

Citiți și răspândiți:

„UNIREA!”

„Unirea”

nu-i iertat să lipsească de pe masa nimănui.

Abonamente se pot face oricând!

TUSA

bronchita, dureri de plămâni, dureri de piept, otita în stadiul prim, guturaiul, astma etc. vindecă cu succes unul din preparatele următoare: CEAIUL CARPAȚILOR VOREL, BONBOAN PECTORALE VOREL în plicuri și cutii, SIROPUL CARPAȚILOR VOREL, GUDRONUL VOREL.

Veți alege, după plăcere, unul din aceste specialități. Le găsiți la drog. și farm.

Dep. central: FARMACIA VOREL, Piatra Neamtz.